

Апавяданне «Хатка над балотцам» стала яскравым узорам твора, дзе бытавая дэталё здольна выявіць суровую праўду жыцця, раскрыць унутраны свет героя і тым самым увасобіць значную мастацкую ідэю. Колас не прыглушае ў апавяданні сацыяльны пачатак, які фарміруе характар, але пры гэтым не адбываецца разбурэння натуральных чалавечых пачуццяў. Пісьменнік не раскрывае псіхалогію герояў праз аўтарскія разважанні; ён узнаўляе яе праз бытавую дэталё і мікрадэталё, здольныя імгненна раскрыць філасофію бачання свету героямі, іх псіхалагічныя механізмы. Менавіта дэталё надаюць твору, як адзначае Я. С. Добін, «желанную рельефнасць, законченность, предельную выразительность» [2, с. 303].

Насычанасць твораў бытавымі дэталёмі, мікрасітуацыямі давала магчымасць аўтару бачыць не толькі рэальную, суровую праўду жыцця, але і ўнутраны свет герояў. Пісьменнік раскрываў іх псіхалогію праз мікрасітуацыі, мікрадэталё. Апошнія спрыялі візуалізацыі карціны свету цалкам, выяўлялі філасофію герояў, псіхалагічныя механізмы іх паводзін. Падрабязная дэталізацыя ў прозе мастака спрыяла таму, каб задумацца, наколькі шматаблічны чалавек і шматаблічны той, хто яго ўспрымае.

Бібліяграфічны спіс

1. Андреев, А. Н. Методология литературоведения: пособ. для филол. специальностей вузов / А. Н. Андреев. – Минск: Дизайн ПРО, 2000. – 192 с.
2. Добин, Е. С. Сюжет и действительность. Искусство детали / Е. С. Добин. – Л.: Сов. писатель, Ленингр. отд., 1981. – 432 с.
3. Колас, Я. Збор твораў: у 20 т. / Я. Колас; НАН Беларусі, Ін-т мовы і літ. імя Я. Коласа і Я. Купалы. – Мінск: Беларус. навука, 2009. – Т. 6: Апавяданні; Раннія праявічныя творы; Пераклады. – 574 с.
4. Толстой, А. Н. Собрание сочинений: в 10 т. / А. Н. Толстой; редкол.: В. И. Баранов [и др.]. – М.: Худож. лит., 1986. – Т. 10: Публицистика; Рассказы Ивана Сударева. – 511 с.
5. Хализев, В. Е. Теория литературы: учеб. для вузов / В. Е. Хализев. – 2-е изд. – М.: Высш. шк., 2000. – 398 с.

УДК 821.161.3(092 Я. Колас)

КУЛЬТУРА ЖЭСТА Ў ГЕРОЯЎ ТРЫЛОГІІ ЯКУБА КОЛАСА «НА РОСТАНЯХ»

Т. І. Шамякіна

*Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт
Мінск, Рэспубліка Беларусь
shamyakina@tut.by*

На матэрыяле трылогіі Якуба Коласа «На ростанях» закранаецца пытанне паказу сувязі жэстаў, мімікі герояў з іх выказваннямі. Разам узятыя яны дапамагаюць індывідуалізаваць персанажаў, ствараць непаўторныя характары.

Ключавыя словы: Якуб Колас; Лабановіч; Ядвіся; міміка; жэст; герой; партрэт.

GESTURE CULTURE OF THE HEROES OF YAKUB KOLAS' TRILOGY "AT THE CROSSROADS"

T. I. Shamyakina

*Belarusian State University
Minsk, Republic of Belarus
shamyakina@tut.by*

On the material of the trilogy of Yakub Kolas "At the Crossroads" the issue of showing the connection of gestures, facial expressions of the characters with their statements is touched upon. Taken together, they help to individualize the characters, to create unique characters.

Key words: Yakub Kolas; Labanovich; Yadvisia; facial expressions; gesture; hero; portrait.

У моўнай культуры пісьменніка важнае значэнне маюць не толькі апісанні, маналогі, дыялогі, разважанні герояў, але і паказ рухаў іх цела, твару, мімікі. У гэтым плане ўзорным творам з’яўляецца трылогія класіка беларускай літаратуры Якуба Коласа «На ростанях».

Звычайна ў разборы твораў, у тым ліку твораў Якуба Коласа, даследчыкі звярталі ўвагу на мову персанажаў і рэдка скіроўвалі інтарэс на выраз вачэй, твару, жэсты, якімі суправаджаецца гаворка. Між тым псіхологам вядома, што да 40 % інфармацыі даводзіцца да суразмоўцы ад таго, хто гаворыць, дзякуючы менавіта жэстыкуляцыі, увогуле вобліку суб’екта. Пра важнасць такога роду візуальнай інфармацыі гаварыў яшчэ самы вядома аратар Антычнасці Цыцэрон. Гэта правіла добра вядома і ўсім былым студэнтам, якія ўспамінаюць асабліва яркіх выкладчыкаў праз іх воблік, манеру гаворкі. Так, прафесар Вячаслаў Рагойша, апавядаючы пра сваё першае знаёмства з Іванам Навуменкам, найперш нагадаў яго характэрны жэст, які запомніўся і ўсім нам: «...адкінуў назад непакорны чуб, што лез на вочы» [4, с. 146].

Чалавек – галоўны аб’ект адлюстравання ў літаратуры. Талент пісьменніка найперш выяўляецца ва ўменні індывідуалізаваць сваіх герояў, каб яны выглядалі жывымі людзьмі. Даследчыкі літаратуры адзначаюць: «Індывідуальнасць пэўнай асобы выяўляецца ў структуры слоўнага партрэта галоўным аб’ектам адлюстравання...» [1, с. 149]. І далей: «Літаратурны партрэт неабходна разглядаць як дапаўненне да біяграфіі героя, які пашырае наша ўяўленне пра жыццё і дзейнасць персанажа “зрокавым” адчуваннем яго вобраза, яго непаўторнага “твару”» [1, с. 149].

Трылогія «На ростанях» напоўнена велізарнай колькасцю персанажаў – усімі, з кім сустракаўся галоўны герой Андрэй Лабановіч на сваёй жыццёвай дарозе.

Для стварэння рэалістычнай карціны жыцця Беларусі пачатку ХХ стагоддзя Колас імкнецца індывідуалізаваць нават другарадных дзеючых асоб. Кожны з іх паўстае ў толькі для яго характэрным знешнім жэсце. Напрыклад, развітваючыся ў Цельшына з Лабановічам, бабка Мар’я «ў вялікім засмучэнні падперла рукой шчаку» [2, с. 181]. Жэст, вельмі характэрны для старых сялянскіх кабет, – нібы імкненне стрымаць гора на твары.

Часам погляд аўтара на сваіх герояў дастаткова іранічны, як, скажам, на настаўніка з мястэчка Панямонь Тараса Іванавіча Шырокага, які выпісаны нават у крышку карыкатурным выглядзе: «Шырокі ажыў яшчэ больш. Ён усхапіўся з месца, дзябелая фігура яго рэзка калыхнулася, страпянуўшы ганак. Гучным голасам прывітаў Шырокі маладых настаўнікаў: “А галубочкі ж мае! Адкуль жа гэта вы?” – Шырокі размашыста рухаўся насустрач гасцям, прычым жывот яго закалыхаўся, як човен на вадзе. Па чарзе абняў ён аднаго і другога гасця» [2, с. 196].

Жэсты і дзеянні Шырокага сведчаць, што, нягледзячы на камплекцыю, ён досыць рухавы – жывы і вясёлы. І такія настаўнікі – халерыкі паводле тэмпераменту – былі ў той час: Тарас Іванавіч як бы дабаўляе фарбаў у палітру вясковага настаўніцтва. Хоць з далейшага аповеду ясна, што Тарас Іванавіч – тыповы правінцыйны абывацель, які хавае пад маскай добрамысліўца спажывецкія адносіны да людзей. Тым не менш яго жывасць прываблівае маладых хлопцаў.

Яшчэ больш эмацыянальны, узрыўны, дынамічны лепшы сябар Лабановіча Янка Тукала. Усе яго выказванні суправаджаюцца актыўнай жэстыкуляцыяй: «Янка хітра зірнуў на Андрэя, падняў руку ўгару...» [2, с. 517]. Або: «Янка ўскочыў з бервяна, гатовы падацца хоць на край свету, і прадэкламаваў» верш [2, с. 519]. Ці так: Янка «...падняў угару правую руку і выгукнуў...» [2, с. 520].

Янка выказваецца квяціста, дэкламуе вершы, ужывае крылатыя словы, прыказкі і прымаўкі, і адпаведна яго міміка, жэсты таксама багатыя. Яго артыстычныя здольнасці асабліва выяўляюцца ў рэпетыцыі суда над Лабановічам, калі сябры адчулі, што таго чакаюць рэпрэсіі з-за арганізацыі настаўніцкага з’езда. Так, Янка іграе суровага судовага следчага і адпаведна паводзіць сябе: «“Следчы” паціскае плячамі. Злая ўсмешка крывіць яго губы» [2, с. 523]; «Ён ізноў яхідна, як і сапраўдны следчы, пасміхаецца» [2, с. 524].

А вось сапраўдны судовы работнік, адвакат Семіпалеў, у размове з Лабановічам перабіраў «пальцамі сваю акуратную цёмна-русую бародку, падстрыжаную знізу пад заостраны колік» [2, с. 656]. Адвакат быў яшчэ малады і сваім жэстам як бы падымаў сваю вагу, паказваючы ўмудронасць і вопыт.

Няшмат апісанняў прысвечана ляснічому ў Верхані Івану Пракопавічу Бяляўскаму, але ў гаворках з рознымі людзьмі ён паўстае шматграннай, складанай натурай. Скажам, абураючыся

чыноўнікамі, ён настолькі ўваходзіць у раж, што працягвае гаварыць нават тады, калі яго слухач ужо знік. «А калі заўважыць, што яго слухачы – вязы і ліпы, тады азірнецца быстра, як патрывожаны арол» [2, с. 347]. Відаць, што Іван Пракопавіч чалавек неардынарны, але з дзівацтвамі: імкнуўся выхаваць свайго суседа Лабановіча ў адпаведным духу, прыносіў яму пэўныя выданні, кнігі філосафаў, «а з прыгожага пісьменства – Мельнікава-Пячэрскага, якога ляснічы ставіў на самае першае месца сярод рускіх пісьменнікаў» [2, с. 34]. І можна зразумець чаму: надзвычай сакавітая мова ў гэтага аўтара. І тое ж у ляснічага: «... набраўшы духу і нават змяніўшы выраз твару, Іван Пракопавіч панёсся, як спуджаны конь, крышачы і калечачы ўсё на сваёй дарозе: “А нашы гэтыя панцюхі, адміністрацыя, начальства гэтая, з пазвалення сказаць, і губы адвесіла!” – Ляснічы таксама адвешвае губу, каб паказаць, які выгляд мае перапалоханае начальства» [2, с. 349]. Лабановіч, назіраючы яго, не можа стрымацца ад смеху. Ляснічы і рады: «...ледзь са скуры не вылазіць, і ўсё ў ім гаворыць: язык, губы, нос, бровы, вочы і вушы, рукі і ногі, як бы ў нейкім дзікім шалёнстве. Яго слухач не вытрымлівае і пачынае зноў смяцца» [2, с. 349]. Багатай мове ляснічага адпавядае і багатая міміка.

Усё гэта – персанажы другарадных, але выпісаных так, што іх рэальна ўяўляеш. Але Ядвіся з першай аповесці трылогіі, бясспрэчна, галоўная гераіня – надоўга яна запала ў душу Лабановічу, стала часткаю яго жыцця. У аповесці выведзена некалькі дзяўчат – Людміла, Марына, Габрыня, але Ядвіся з іх самая абаяльная. У яе мілая ўсмішка і прывабная гульня вачыма. «Выраз яе цёмных акруглых вачэй часта змяняўся: то ў іх іскрыўся вясёлы смех і нахіл да жартаўлівасці, то адбівалася нейкае засмучэнне і тая сталасць, што рабіла ўражанне, быццам дзяўчына многа перадумала і перажыла» [2, с. 52].

Ядвіся з дзявочай непасрэднасцю выкарыстоўвае сваю прыгажосць: «Ядвіся падала руку, ускінула на настаўніка свае чыстыя цёмныя вочы і затрымала на ім свой погляд, як бы штосьць чытаючы на яго твары» [2, с. 89]. Хоць жыццё ў яе няпростое, але Ядвіся часта ўсміхаецца і смяецца, а ў адказ на заляцанні Лабановіча заліваецца румянцам. Вымушаная на нейкі час ад'ехаць, убачыўшы, што гэтым пакрыўдзіла Лабановіча, яна «як бы пужліва заглядае яму ў вочы» [2, с. 103]. А пры новай сустрэчы «радасць, праўдзівая радасць адбівалася на твары Ядвісі, гэта радасць свяцілася ў яе цёмных вачах, яна снавалася на яе губках, такіх мілых, такіх прыветных!..» [2, с. 125]. Ядвіся разумее сілу свайго характа і карыстаецца гэтым у размовах з Лабановічам. «Лабановіч глянуў ёй у вочы, у гэтыя акруглыя цёмныя і такія слаўныя, выразныя вочы...» [2, с. 138]. Яна адрозніваецца і гумарам, што гаворыць пра яе розум: «Панна Ядвіся, як сарна, скокнула да печкі, дзе стаяў пусты кошык. Схапіўшы кош, яна падбегла з ім да Лабановіча і прамовіла: “Сыпце ў кош сваё красамоўства!” – Яны смяліся, шчаслівыя, як дзеці» [2, с. 139]. Часам Ядвіся імпульсіўная, не можа стрымаць пачуцці: «Яна раптоўна абхапіла рукамі яго шчокі і, у момант прыблізіўшы яго галаву, пацалавала, а потым з сілаю адштурхнула яго і кінулася за дзверы» [2, с. 148]. Жэст па-сапраўднаму закаханай дзяўчыны. Вымушаная ад'ехаць назаўсёды, Ядвіся ламае грушку, пасаджаную Лабановічам у яе гонар, нібы жадаючы сказаць, «што яна злая і нядобрая» [2, с. 17], каб не шкадаваў і не тужыў па ёй.

Міміка, жэсты ў найбольшай ступені выяўляюць эмоцыі, а менавіта гэта і з'яўляецца самым важным у чалавечых кантактах. Дзякуючы такому выяўленню пачуццяў Лабановіч лепш разумее Ядвісю, яго «захапляе яе непасрэднасць, адкрытасць, адсутнасць гуллінасці, якая нярэдка хавае пад сабой абыякавасць і духоўную нерухомасць» [5, с. 222]. Каханне Андрэя да Ядвісі стала важным фактарам у фарміраванні Лабановіча як асобы.

Увогуле Лабановіч кантактуе з велізарнай колькасцю людзей, і ўказанні ў дыялогах на пэўную міміку і жэсты ствараюць тую непаўторную нарацыю, без якой любы герой бесцялесны і цьмяны. Такого роду канкрэтнасць надзвычай узмацняе рэалістычнасць прозы.

Ужо на першых старонках твора, малюючы партрэт маладога настаўніка, аўтар адзначае цёмныя вочы Лабановіча, «у якіх часта адбівалася нейкая затоеная думка» [2, с. 18]. Гэтай заўвагай Колас падкрэслівае інтэнсіўнае духоўнае жыццё свайго героя. Яно і выяўляецца ў яго гутарках з рознымі людзьмі і ў роздумах: «Думкі яго так разышліся, што ён мусіў загарнуць кнігу ды зноў стаў хадзіць па пакойчыку і думаць» [2, с. 22].

Якуб Колас часта згадвае пра гэту звычку свайго героя думаць, ходзячы па пакою. А для супакаення ён часам звяртаўся да музыкі: «Настаўнік зняў са сцяны скрыпку, настроіў сяк-так

струны і пачаў вадзіць па іх смыкам. Граў ён зусім слаба, але ўзяўся за скрыпку, каб разagnaць думкі. Ён нават імкнуўся выявіць іграю свой настрой...» [2, с. 70].

Самыя розныя нюансы ўнутранага жыцця Андрэя паказвае аўтар праз яго дзеянні, калі ён сам-насам з сабою. А з дзяўчатамі, з сябрамі ён вясёлы і жартаўлівы. Маладосць бярэ сваё. Праўда, з Ядвісяй ён розны, як і яна з ім, – часам па-мужчынску стрыманы: «Нават і ценю радасці не паказаў ён, што ўбачыў дзяўчыну» [2, с. 125]. Або: «Лабановіч паглядзеў ёй у вочы, паглядзеў доўга...» [2, с. 161]. У дыялогах закаханай пары – самыя розныя пачуцці, перажыванні. «Лабановіч затрымаў яе руку і з нейкаю просьбаю ў голасе сказаў ёй: “Вы не выедзеце, покі я не вярнуся?”» [2, с. 164]. Ад’язджаючы з Цельшына пасля развітання з Ядвісяй, Лабановіч адчуваў, як заціхаюць у яго душы чары Палесся. «Дарога, вандроўка – самае лепшае лякарства ад усякіх напасцей, – зазначае сам сабе Лабановіч і сам сабе ціха ўсміхаецца» [2, с. 190]. Такімі сродкамі фіксуе аўтар рэфлексію героя.

З людзьмі, якія яму сімпатычныя, Лабановіч паважлівы і добразычлівы. У маці цалуе руку – вось беларускі народны этыкет! А з нядобрымі людзьмі яму цяжка: «Дзяк пачынае карціць яму, назаліць, замінаць... Лабановіч не ведае, аб чым гаварыць з ім, не ведае, як падтрымаць гаворку. Разам з дзякам і ён пераводзіць вочы на яго рукі, запыняе на іх увагу» [2, с. 288]. Абараняючы свае ідэалы, свой народ, Лабановіч можа і злавацца: «Злыя агенчыкі заіскрыліся ў вачах настаўніка, але ён стрымаўся і з дабрадушнаю ўсмішкай сказаў: “Я быў арыштаваны за тое, што гарнуўся, як вы кажаце, да народа”» [2, с. 380]. Бывае, што міміка Андрэя выяўляе яго патаемныя думкі: «...Лабановіч зазірае ў вочы Вользе Віктараўне з хітраватаю ўсмішкаю, каб сказаць гэтым поглядам тое, чаго не даказаў словамі» [2, с. 312].

Сапраўды, *выраз твару, усмішка, міміка нярэдка гавораць замест слоў і дапаўняюць словы.*

У прыныце Лабановіч не мог ні доўга злавацца, ні быць у дрэнным настроі – заўсёды верыў у лепшае. З малазнаёмымі людзьмі быў стрыманы, з сябрамі не хаваў пачуцці: «Замест адказу Лабановіч кінуўся да прыяцеля – моцна абняў яго» [2, с. 434]. У афіцыйнай абстаноўцы можа ўвогуле прамаўчаць, «гаворачы» цела: «Лабановіч ускінуў плечы, як бы кажучы гэтым, што ніякіх такіх прэтэнзій школа не мае – ні да пісара, ні да воласці» [2, с. 490].

У гаворках на прыродзе, звычайна з Ядвісяй і сябрамі, Андрэй абавязкова аглядаў ландшафты, якія, можна меркаваць, настройвалі яго на адпаведны лад: «Спынімся тут, – сказаў Лабановіч і азірнуў наваколле» [2, с. 564]. Ці ў іншым месцы: «...хораша, утульна, спакойна тут! – сказаў, азіраючы навокал, Лабановіч» [2, с. 620]. Менавіта прырода даравала аптымізм Лабановічу нават у самыя цяжкія хвіліны яго жыцця.

Такім чынам, рухі цела, жэсты, міміка ў Лабановіча сведчаць пра яго багатае духоўнае жыццё, ствараюць паўнакроўны, поўны жыцця партрэт героя. Акадэмік І. Навуменка адзначаў: «Выключна цэласны вобраз Лабановіча» [3, с. 171]. Якуб Колас гэтым партрэтам, як і іншымі, нават у другарадных персанажаў, унёс велізарны ўклад у развіццё рэалістычнага мастацтва.

Жэсты, міміка чалавека непаўторныя, і гэта літаратурная класіка выдатна дэманструе. Невыпадкова ў банках сучаснай Японіі па жэстах роботы ідэнтыфікуюць асоб. У буйных аэрапортах свету працуюць фізіягнамісты, якія па выразах твараў пасажыраў могуць адрозніць магчымых тэрарыстаў. Вывучэнне літаратурнага партрэта, хоць бы па творах Якуба Коласа, асабліва важна для актёраў, а ў прыныце – для любога маладога чалавека, каб навучыцца кантактаваць з людзьмі, выглядаць добразычлівымі і абаяльнымі.

Бібліяграфічны спіс

1. Барахов, В. С. Искусство литературного портрета / В. С. Барахов // Литература и живопись: сб. ст. / отв. ред. А. Н. Иезуитов. – Л.: Наука, Ленингр. отд-ние, 1982. – С. 147–166.
2. Колас, Я. На ростанях: трылогія / Я. Колас; уст. арт. І. Навуменкі. – Мінск: Юнацтва, 1981. – 702 с.
3. Навуменка, І. Якуб Колас: нарыс жыцця і творчасці / І. Навуменка. – Мінск: Нар. асвета, 1982. – 208 с.
4. Рагойша, В. Настаўнік настаўнікаў: пра Івана Навуменку / В. Рагойша // Рагойша, В. Прыгаршчы светлых згадак: Настаўнікі. Калегі. Сябры. – Мінск: Изд. центр БГУ, 2022. – С. 144–152.

5. Тычына, М. А. Якуб Колас / М. А. Тычына // Гісторыя беларускай літаратуры XX стагоддзя: у 4 т. / НАН Беларусі, Ін-т літ. імя Я. Купалы. – Мінск: Беларус. навука, 1999. – Т. 1. – С. 176–236.

УДК 808.26–313.1(043.3)

ЛІТАРАТУРНЫЯ ПЕРСАНАЖЫ І ПРАТАТЫПЫ Ў ТВОРАХ ЯКУБА КОЛАСА

В. В. Шур

*Мазыр, Рэспубліка Беларусь
kovsharolga@tut.by*

У артыкуле даецца тлумачэнне імёнаў літаратурных персанажаў і іх прагатыпаў у творчасці Якуба Коласа. Каментарыі да тлумачэнняў і самі тлумачэнні выяўлены аўтарам артыкула ў творах самога пісьменніка, а таксама іншых аўтараў, ва ўспамінах яго знаёмых і землякоў.

Ключавыя словы: Якуб Колас; онім; літаратурны персанаж; прататыпы; псеўданім.

LITERARY CHARACTERS AND PROTOTYPES IN THE WORKS OF YAKUB KOLAS

V. V. Shur

*Mozyr, Republic of Belarus
kovsharolga@tut.by*

The article explains the names of literary characters and their prototypes in the works of Yakub Kolas. Comments to the explanations and the explanations themselves are found by the author of the article in the works of the writer himself, as well as other authors, in the memoirs of his acquaintances and countrymen.

Keywords: Yakub Kolas; onym; literary character; prototypes; alias.

У Год гістарычнай памяці імёны класікаў беларускай літаратуры Янкі Купалы і Якуба Коласа, іх юбілеі, якія адзначаюцца цяпер, а таксама імёны-сімвалы, рэальныя імёны некаторых персанажаў з іх класічных твораў набываюць асаблівы сэнс. Беларусы паслядоўна, як сказаў Пімен Панчанка, на творчасці класікаў выяўляюць, выходзяць патрыятызм, бо «кнігі Коласа // і калыскаю, і школай былі // і па новай зямлі, // нас у сённяшні дзень прывялі. // Песні Коласа нас // навучылі Радзіму любіць, // Родны край бараніць».

Якуб Колас (Канстанцін Міхайлавіч Міцкевіч (1882–1956 гг.) – народны пісьменнік, класік і заснавальнік новай беларускай літаратуры і беларускай літаратурнай мовы, акадэмік АН БССР, заслужаны дзеяч навукі, лаўрэат некалькіх дзяржаўных прэміяў СССР і БССР і інш., выступаў пераважна пад псеўданімамі *Тарас Гушча, Гуца, Адзінокі, Альбуцкі, Андрэй «Сацыяліст», Тамаш Булава, Пятрусь Дзягель, Дзядзька Карусь, Дзям'янаў Гуз, Ганна Крум, Лесавік, Мікалаевец, Наднёманец, Стары Шут, Торба Іван, Дубовы Ліст, Кудеснік, Марцін, Марцін з-за рэчкі, Свой чалавек, К., К. М., К-с, Колас Якуб, Adzinoki K., Swoj szalawiek* і інш. Усяго каля 60 псеўданімаў (Я. Саламевіч).

У сваёй пісьменніцкай творчасці, як падлічана даследчыкамі, выкарыстаў 252 мужчынскія і 142 жаночыя імёны. Усяго ў яго творах зафіксавана 870 мужчынскіх і 333 жаночыя персанажы [11, с. 53]. Пісьменнікі пры выбары такіх найменняў сваім персанажам арыентуюцца на рэальны анамастыкон свайго часу, пры гэтым звычайна свядома ці інтуітыўна ўлічваюць такія неабходныя для літаратурнага оніма патрабаванні, як стварэнне ўласным імем уяўлення аб нацыянальнай, узроставай, сацыяльнай, прафесійнай адпаведнасці носбіта імені. Праз